

Наталія ХИМИЦЯ

ВІЛЬНЕ КОЗАЦТВО У ЗАГАЛЬНОНАЦІОНАЛЬНІЙ БОРОТЬБІ ЗА ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ ПЕРІОДУ ЦЕНТРАЛЬНОЇ РАДИ

У статті висвітлюється участь Вільного козацтва у розгортанні національно-визвольного руху навесні – влітку 1917 р. Досліджується політична робота самостійницьких партій та організацій серед загонів Вільного козацтва. Аналізується роль воєнізованих формувань Вільного козацтва у протидії деморалізованим частинам російської імперської армії та у боротьбі проти більшовицької агресії восени 1917 р. – взимку 1918 р.

***Ключові слова:** Вільне козацтво, національно-визвольний рух, українська держава, військові організації та формації.*

Формування громадянського суспільства в Україні посилило зацікавлення вітчизняною історією. Глибоке та критичне осмислення подій минулого та аналіз результатів політично-державницьких прагнень українців, особливо в період національно-визвольних змагань 1917 – 1918 рр., усвідомлюються сьогодні як консолідуючі чинники суспільства. У цьому контексті значної актуальності набуває дослідження історії створення та діяльності національної воєнізованої організації Вільного козацтва, що основною своєю метою вважало боротьбу за Соборну Незалежну Українську Державу.

Окремі аспекти історії створення та діяльності Вільного козацтва доби Центральної Ради вже знайшли своє відображення в науковій літературі. Зокрема – це праці М.Кравчука [12], Н.Барановської [1], В.Голубка [6], О.Тадєєва [21], В.Лободаєва [14] та інших сучасних істориків. Інтерес дослідників становили передумови зародження осередків Вільного козацтва, їхнє ідейно-

організаційне підґрунтя, соціально-економічні та суспільно-політичні чинники, що впливали на вільнокозачий рух, внутрішні суперечності його розвитку. Однак актуальними є ґрунтовні дослідження всіх аспектів боротьби Вільного козацтва за відновлення української державності. Праці з цієї проблематики покликані служити вихованню почуття патріотизму громадян, сприяти піднесенню національної свідомості.

Зважаючи на актуальність та недостатню вивченість проблеми, авторка поставила за мету висвітлити участь Вільного козацтва у розгортанні національно-визвольного руху періоду Центральної Ради, дослідити політичну роботу самостійницьких партій та організацій серед загонів Вільного козацтва, показати роль воєнізованих формувань Вільного козацтва у боротьбі проти більшовицької агресії восени 1917 р. – взимку 1918 р.

Заснуванню народної військової організації Вільного козацтва сприяли антивоєнні настрої населення і війська, з одного боку, та негативне ставлення провідників української революції до організації української армії взагалі, – з іншого [2, 125]. Вільнокозачий рух, що розпочався навесні 1917 р., ставив за мету: “згуртувати національно творчі елементи сільського населення України у місцеві військові частини, які стали б рушіями відбудови української державності на селі” [3, 6].

Першу організацію Вільного козацтва було засновано в березні 1917 р. у Звенигородському повіті на Київщині за ініціативою двох самостійників І.Ковтуненка і А.Пищаленка [25, 130]. У березні кожна волость Звенигородського повіту мала свою організацію Вільного козацтва. Розгортання вільнокозачого руху потребувало певних організаційних форм і плановості. Тому, в першій половині квітня 1917 р. відбувся повітовий з’їзд Вільного козацтва Звенигородщини. Результатом його роботи була така постанова: “1. Вільне Козацтво організовується для оборони вольностей українського народу та охорони ладу. 2. Воно є територіальною військовою організацією, в яку мають право вступати громадяни повіту не молодші 18 років. 3. Не приймаються до організації люди, ворожі до України, та люди, покарані судом за кримінальні злочини. 4. Всіма справами організації відають командири з радами козацької старшини. 5. На командні посади старшина

вибирається. Вибрана старшина призначає собі помічників”. Аналіз постанов з’їзду дає підстави твердити, що Вільне козацтво не вважало себе ні міліцією, ні оборонцем селянської власності, а навпаки своїм головним завданням називало “оборону вольностей українського народу” [17, 145].

Варто зазначити, що водночас із формуванням загонів Вільного козацтва почалося створення ще однієї селянської організації, так званої Селянської спілки. Вона була заснована за ініціативою Партії соціалістів-революціонерів [18, 73]. Однак більш національною організацією було Вільне козацтво, а Селянську спілку як професійну організацію українського селянства відразу ж підпорядкували собі українські соціалісти. Вільнокозачий рух відштовхнув від себе українських соціалістів, бо з самого початку формувався з метою створення національної військової організації українського селянства [2, 125]. Першими в організації загонів Вільного козацтва були або самостійники, або військові, які виступали проти інтернаціоналізму і розуміли вагу та потребу для сили української нації цього національно-військового руху.

Після повітового з’їзду організація Вільного козацтва на Звенигородщині прискорилась. Основною ланкою у структурі загонів Вільного козацтва стала сотня, яка набиралася з громадян одного села і не мала означеної кількості. Так, були сотні по 35 козаків, а були й по 1000 (с. Кирилівка). Пересічно, сотня нараховувала близько 200 козаків. Сотні однієї волості об’єднувалися в курінь. Курені складали кіш [24, 107].

У квітні 1917 року ідея Вільного козацтва перекинулась із Звенигородщини на сусідні повіти Київщини, а згодом охопила лівий берег Дніпра – Чернігівщину і Полтавщину [22, 36]. Українська преса реєструвала організації Вільного козацтва у бердичівському, уманському, канівському, черкаському, остерському, ніжинському та борзенському повітах [3, 9]. Сільська молодь с. Рожнівки Борзенського повіту на Чернігівщині, “пам’ятаючи, як славні предки наші боронили від ворогів рідний край”, і вважаючи, що “настав рішучий час остаточно та назавжди увільнитись від московського панування”, ухвалили заснувати гурт Вільного козацтва імені гетьмана Петра Сагайдачного, “щоб бути на варті волі та спокою

на Україні”. На Черкащині хлопці із сіл Яблонська, Мала Смолянка та Гречківка заложили “Кіш імені Семена Палія” і вважали себе організацією, “яка стоїть на сторожі, щоб не було контрреволюційних випадків” [4]. Організації Вільного козацтва було засновано і на Волині. Сотні тут організовувалися самочинно силами місцевих свідомих селян. Формування куреня, що започаткувався з’їздом повіту, проводили місцеві старшини та інтелігенція [3, 8].

Вільне козацтво мало відіграти важливу роль у військовому перевороті, який організували самостійники в липні 1917 р. Відповідно до плану, Вільне козацтво повинно було перешкодити московським військам, розташованим поблизу Києва, придушити повстання. За наказом самостійників, Звенигородське Вільне козацтво мало роззброїти московські ешелони, що перебували на території повіту, і вночі з 4-го на 5-е липня вислати понад половини змобілізованих козаків до Києва на підтримку полуботківців. Меншу частину Вільних козаків передбачалося кинути в бік Христинівки і Знаменки. І обидві групи, роззброюючи московські відділи, повинні були захопити залізничні вузли й унеможливити перекидання залізничними лініями російського війська [17, 328].

Узагалі, влітку 1917 р. самостійницькі тенденції все більше ставали провідними у політичній орієнтації козаків. Це відбувалося як під впливом звернення до історичних традицій козацьких вольностей, так і внаслідок зростання напруженості між Центральною Радою та Тимчасовим урядом. На цю ситуацію накладались реальні проблеми відносин з місцевою офіційною владою, зокрема з міліцією, що орієнтувалася на шовіністичну політику Петрограда і була невдоволена існуванням організованих озброєних загонів. Козацтво вимагало від Центральної Ради вплинути на ситуацію з метою припинення фінансування органів місцевого правопорядку [12, 71]. Тимчасовий уряд усе більше починав сприйматися як іноземний.

Виступ Полку імені гетьмана П.Полуботка Звенигородське Вільне козацтво сприймало як початок боротьби з Петроградським урядом і тому організовано вирушило на допомогу полуботківцям [17, 339]. Повстання Полуботківського

полку розпочалося вночі з 4-го на 5-е липня 1917 р. О третій годині ранку полуботківці підійшли до державного банку і стали біля нього на варту поруч з юнкерами. Переважно полуботківцям не чинили опору. Навіть деякі частини Київського гарнізону, зокрема 1-й запасний український полк і технічний полк, приєдналися до повстання. Проте основна маса українських частин Києва не підтримала виступу. Спільними діями збройних формувань Центральної Ради і Тимчасового уряду виступ Полку імені гетьмана П. Полуботка було придушено. Того ж дня, вранці, прибули до Києва загони Звенигородського Вільного козацтва. Вони захопили на ст. Цвітково російські військові ешелони, що везли військо на фронт, відібрали у них зброю і рухомий склад чотирьох потягів та забезпечились навіть гарматами. Проте, коли зв'язкові повідомили їм, що повстання ліквідовано, Вільне козацтво повернулося на Звенигородщину [17, 339].

Восени 1917 р. Генеральний Секретаріат розпочав формування відділів народної міліції. Для реалізації свого плану УПСР та УСДРП вирішили використати Вільне козацтво. Зокрема, у програмовій декларації Генерального Секретаріату, що розглядалася на засіданні Малої Ради 10 жовтня 1917 р., зазначено: “За для боротьби з анархією піддержувати самодіяльність і самооборону населення в формі організації скрізь відділів “Вільного Козацтва” [9, 147]. Проте Вільне козацтво ставило перед собою цілком інші завдання. Наприклад, у Статуті Вільного козацтва села Рожнівки Борзенського повіту на Чернігівщині записано: “що настав рішучий час остаточно та назавжди визволитися Україні від російського панування. Тому ухвалили заснувати в себе гурт Вільного козацтва в числі 160 душ імені гетьмана Петра Сагайдачного, щоб бути на варті волі та спокою на Україні, обороняти її від ворогів” [19]. Отже, Вільне козацтво ставило перед собою далеко важливіші завдання, ніж самооборона та боротьба з анархією. Ці військові формування, обстоюючи самостійність і незалежність України, виступали за звільнення української території від окупаційного московського війська.

Восени 1917 р. організація загонів Вільного козацтва на Полтавщині та Київщині набула ще більшого розмаху. Так, 6

вересня 1917 р. у м. Миргороді утворили організацію Вільного козацтва, до якої увійшли всі студенти та гімназисти міста. У м. Великі Сорочинці Миргородського повіту засновано організацію Вільного козацтва, до якої вступили навіть дівчата. До підрозділу Вільного козацтва Жовненської волості Золотоношського повіту Полтавської губернії записалося 113 осіб, у м. Озерах Кобеляцького повіту Полтавської губернії – 47 осіб, у с. Озеряни Лохвицького повіту Полтавської губернії – 85 осіб, у м. Трипільля Київської губернії – 85 осіб. У списку Вільного козацтва с.Скибинець Таращанського повіту на Київщині числилося 111 охочих [I, 69].

Найбільшою популярністю серед Вільного козацтва користувалися самостійники, позиції яких восени 1917 р. представляли Українська демократично-хліборобська партія, Українська народна партія та “Братство самостійників”. Останнє проводило активну діяльність, пропагуючи ідеї українського націоналізму.

Восени під впливом самостійницької агітації розпочалося формування загонів Вільного козацтва із міського населення. У самому Києві самостійник інженер М.Ковенко сформував цілий полк Вільних козаків [II, 79]. У складі полку було 16 куренів. Подібна чисельна організація Вільного козацтва була в Єлисаветграді [3, 24]. Взагалі, Вільне козацтво, що комплектувалося з робітників, відзначалося не тільки різко виявленими націоналістичними настроями, а й мало антибільшовицький характер [16, 15]. Тому політичні партії лівого спрямування досить негативно ставилися до Вільного козацтва. Представники меншостей у Центральній Раді Рафес, Балабанов, Крупнов, Фрумін та інші при одній згадці про Вільне козацтво непритомніли. Рафес говорив, що Вільне козацтво буде громити євреїв. Він заклинав українську демократію знищити “это шовинистическое погромное казачество” [25, 132].

Питання про ставлення до формувань Вільного козацтва порушувалося і на скликаному з ініціативи В.Винниченка з’їзді губернських і повітових комісарів Київщини, Чернігівщини, Полтавщини, Волині й Поділля, що відкрився 16 жовтня у Києві. На з’їзді основну увагу було зосереджено на проблемі подолання у країні анархії, що наростала. Гостра дискусія

розгорілася про використання Вільного козацтва в боротьбі зі зростаючою загрозою погромів цивільного населення деморалізованими частинами старої армії, що покидали фронт. З'їзд, при наполяганні В.Винниченка, невеликою більшістю голосів висловився проти Вільного козацтва та зазначив, що “необхідно всякими способами старатися якнайскоріше роззброїти існуючі вже відділи Вільного козацтва і направити зброю туди, де вона необхідна – в армію” [23, 16]. Видається, що соціалісти вбачали в самостійницькому таборі більшу загрозу для себе, ніж із боку шовіністично налаштованих російських партій. Активний діяч УПСР і Генеральний писар Центральної Ради П.Христюк називав самостійників авантюристами, діяльність яких врешті призведе до занепаду руху Вільного козацтва. Насправді, як показують факти, усе було навпаки. Політична боязнь лідерів Центральної Ради бути звинуваченими в розколі “єдиного революційного фронту” була настільки велика, що завдавала непоправної шкоди розгортанню національно-визвольного руху [7, 139].

Взимку 1917 р. рух Вільного козацтва набрав величезного розмаху. Склалися цілі реєстри, в які вписувалося майже все чоловіче населення сіл і містечок. Вільне козацтво створювалося безпосередньо під керівництвом “Братства самостійників”, що через ці організації поширювали державну свідомість серед сільського населення, а самі загони Вільного козацтва планували перетворити у регулярні частини Української Армії [13, 50].

На початку 1918 р. сформувалась організаційна структура Вільного козацтва. Основу його становила сотня, що складалася з односельців. Вона налічувала від кількох десятків до кількох сотень осіб. Сотні однієї волості об'єднувалися у курені, курені – у полк, а полки – у кіш. Очолювала всю організацію Генеральна Козача Рада з Військовим отаманом на чолі [10, 379]. Ідейні основи Вільного козацтва базувалися на таких принципах: “1. Самостійна і незалежна Україна. 2. Змагання до злучення всіх українських земель в одній незалежній Українській Державі. 3. Звільнення України від окупаючого її московського війська і урядових інституцій” [3, 18]. Отже, взимку 1918 р. ще більше утвердилася самостійницька ідейна орієнтація Вільного козацтва. Проте протягом тривалого часу,

аж до проголошення незалежності УНР, вона не знаходила схвалення з боку Центральної Ради. Будучи нерегулярним військовим утворенням територіально-міліційного типу, ці формування, під одним кутом зору ніби лежали в руслі політичних вимог більшості правлячих українських партій, що ставили своєю кінцевою метою заміну регулярної армії саме такою формацією. З цієї причини українська влада мала б надати руху озброєного народу всебічну підтримку. Та цього не сталося через низку обставин. Передовсім самостійницькі настрої козаків йшли в розріз з федералістичними поглядами правлячої еліти. Другою перешкодою було панічне побоювання соціалістично налаштованих українських лідерів звинувачення у мілітаризмі та розколі єдиного революційного фронту. До того ж керівництво Центральної Ради було настільки прив'язаним до Петрограду, що аж до більшовицького перевороту віддавало перевагу загальноімперським інтересам над власними українськими, всіма засобами прагнуло уникати конфліктів із Тимчасовим урядом [15, 135].

Взимку 1917 р. вільнокозачий рух поширився на Херсонщину і Таврію. Тут, на півдні України, загони Вільного козацтва не тільки становили реальну військову силу, а й виявляли чималу стійкість до більшовицької пропаганди та агітації. Засноване на давніх історичних традиціях Вільне козацтво значною мірою спричинилося до збереження стабільності в Україні в той час, коли державна адміністрація була ще надто слабка і нездатна до виконання покладених на неї функцій [5, 147]. Навіть у такому зросійщеному місті, як Харків, у листопаді 1917 р. розпочалося створення загонів Вільного козацтва. 29 листопада у місті відбулися організаційні збори, в яких взяли участь представники харківських заводів, де вже існували курені Вільного козацтва. Більшовики, які відводили Харкову стратегічну роль у поширенні своєї влади на Україну, вороже поставилися до створення вільнокозачих організацій [8, 13]. У деяких містах більшовики на противагу Вільному козацтву почали організовувати Червону гвардію. Однак їхні зусилля у цьому напрямкі не дали вагомих наслідків. Українські робітники ставилися вороже до більшовицьких ідей. Підтвердженням цього було те, що під час жовтневих подій 1917

р. у Києві значна частина дружин Червоної гвардії підтримала Центральну Раду [III, 103].

Початок більшовицько-української війни та складна внутрішня ситуація змусили український уряд переглянути своє ставлення до формувань Вільного козацтва і відмовитися від попередньої орієнтації на роззброєння цих загонів. У грудні 1917 р. на засіданнях Генерального Секретаріату все частіше порушувалося питання про доцільність залучення Вільного козацтва для оборони України. У самому Києві уряд найбільше міг розраховувати на полк Вільного козацтва (близько 400 багнетів), який складався з українських робітників. Але були й інші загони і частини. На початку грудня відбувся парад київського Вільного козацтва, що мав 16 куренів. Серед них найкращою боєздатністю та вишколом відзначилися курені залізничників. Вони також були організовані самостійниками [20, 176].

Після отримання більшовицького ультиматуму С.Петлюра видав наказ про мобілізацію Вільного козацтва на території України. За цим наказом питання про озброєння Вільного козацтва набуло офіційного характеру. Перед загонами ставили завдання утримувати порядок та безпеку не тільки в містах, але й на важливих залізничних станціях. Вільне козацтво було взято на державне утримання, воно ставало частиною регулярної української армії [11]. У грудні – січні 1917 – 1918 рр. формування Вільного козацтва взяли участь у боротьбі з більшовицькими частинами у Харкові, Бахмачі, Конотопі, Кременчуці, Одесі, Рівному, Катеринославі, у районі Полтави, Чернігова, Глухова. Провідну роль у підтриманні правопорядку та боротьбі з більшовицькою загрозою в столиці відіграв очолюваний М.Ковенком Робітничий полк Вільного козацтва. Цей підрозділ був найчисельнішим серед тих військових частин, які залишилися вірними Центральній Раді. М.Ковенко як особливий комендант міста провів ряд превентивних антибільшовицьких заходів, здійснивши, зокрема, арешт кількох членів Центральної Ради – лівих українських есерів, яких підозрювали у підривної діяльності на користь РНК РСФРР. Вільне козацтво Києва взяло активну участь у придушенні більшовицького повстання у столиці (16 – 22 січня 1918 р.).

Підбиваючи підсумки, зазначимо, що у 1917 р. національна ідея захоплювала собою сотні тисяч, а то й мільйони українців. Найактивніше стимулювало цю ідею та активно боролосся за її втілення в життя Вільне козацтво, його національно-свідомі воєнізовані частини і підрозділи. Вільнокозачі формування, обстоюючи самостійність і незалежність України, виступали за звільнення української території від окупаційного московського війська.

Проблеми місця і ролі Вільного козацтва у національно-визвольних змаганнях українського народу 1917 – 1921 рр. мають великі перспективи для їхнього подальшого дослідження. Актуальним є висвітлення участі молоді у створенні вільно козачих формувань. Перспективним є також детальніше вивчення організаційної структури міських відділів Вільного козацтва.

Джерела та література

I. Центральний державний архів вищих органів влади та управління України – Ф. 811. – Оп. 1. – Спр. 1, 2, 3, 4, 6.

II. Центральний державний архів вищих органів влади та управління України. – Ф. 1063. – Оп. 1. – Спр. 2.

III. Центральний державний архів Громадських об'єднань України. – Ф. 5. – Оп. 1. – Спр. 9.

1. Барановська Н.М. Вільне козацтво – національна військова опора і реальна державницька сила УНР 1917 – поч. 1918 рр. // Збірка науково-методичних праць. – Львів, 1998. – С. 3 – 7.

2. Верига В. Визвольні змагання в Україні 1914 – 1923 рр.: У 2 т. / НАН України, Ін-т українознавства. – Львів, 1998. – Т. 1. – 523 с.

3. Вільне козацтво. Ідея узброєного народу в 1917 р. в Україні. Дослівний передрук зі “Студентського Шляху” (ч. 78). – Львів, 1934. – 30 с.

4. Вісник Союзу Визволення України. – 1917. – 12 квітня.

5. Голубко В. Армія УНР. 1917 – 1918: Утворення та боротьба за державу. – Львів: Кальварія, 1997. – 275 с.

6. Голубко В. Змарнована сила // Наука і суспільство. – 1992. – № 10 – 12. – С. 24 – 26.

7. Дещинський Л., Панюк А. Міжнародні відносини України: історія і сучасність. – Львів: Львівська політехніка, 2001. – 424 с.

8. Добрунова Л.Е. Харків доби національно-демократичної революції (лютий – грудень 1917 р.): Автореф. дис... канд. іст. наук. 07.00.01. / Харків. Нац. ун-т, 2001. – 18 с.
9. Дорошенко Д. Історія України. 1917 – 1923 рр. Доба Центральної Ради. – Ужгород, 1932. – Т. 1. – 437 с.
10. Історія українського війська / І.Крип'якевич, Б.Гнатевич, З.Стефанів та ін. – Львів: Вид. І.Тиктора, 1936. – 586 с.
11. Киевская мысль. – 1917. – 5 грудня.
12. Кравчук М. Організаційно-правові аспекти розвитку Вільного козацтва та його роль у державотворчому процесі України // Нова політика. – 1999. – № 1 (21). – С. 10 – 15.
13. Кравчук М.В. Правові основи будівництва Національних Збройних Сил України в 1914 – 1993 рр.: (Орг., структура, штати): Іст.-прав. дослідження). / Прикарпат. ун-т. – Коломия: Вік, 1997. – 292 с.
14. Лободаєв В.М. Українське вільне козацтво (1917 – 1918 рр.): Автореф. дис... канд. іст. наук: 07.00.01. / В.М. Лободаєв; Київ. нац. ун-т імені Т.Шевченка. – К., 2001. – 20 с.
15. Мельничук К. Вільне козацтво України періоду Центральної Ради // Зб. наук. праць Харк. держ. пед. університету ім. Г.С.Сковороди. Серія “Історія та географія”. – Харків: ОВС, 2001. – Вип. 8. – С. 130 – 139.
16. Мірчук П. Українсько-московська війна (1917 – 1919). – Торонто: Ліга Визволення України, 1957. – 80 с.
17. Млиновецький Р. Нариси з історії українських визвольних змагань, 1917 – 1918 рр.: (Про що “історія мовчить”): [У 2 т.]. – 2-е вид., перегл. і знач. допов. – Торонто, 1970 – 1973. – Т. 1. – 1970. – 568 с.
18. Нагаєвський І. Історія Української держави двадцятого століття. – К.: Український письменник, 1994. – 412 с.
19. Нова Рада. – 1917. – 10 вересня.
20. Патлах Н.С. В боротьбі за радянську владу в Києві. Січневе повстання в залізничному районі // Літопис революції. – 1928. – №1 (28). – С. 176 – 187.
21. Тадеєв О. Історичний феномен Вільного козацтва // Флот України. – 2001. – №3.
22. Фещенко-Чопівський І. Хроніка мого життя. Спогади міністра Центральної Ради та Директорії. Передм. В.О.Шевчука. – Житомир: КВО “Житомир. вісн.”, 1992. – 124 с.
23. Христюк П. Замітки і матеріали до історії української революції, 1917 – 1920 рр.: [У 4 т.] / Укр. соціол. ін-т. – Відень, 1921 – 1922. – (Укр. Революція. Розвідки і матеріали; Кн. 1, 2, 3, 4. – Т. 1. – Кн. 1. – 152 с.; Кн. 2. – 204 с.

24. Шкільник М. Україна у боротьбі за державність в 1917 – 1921 роках. Спомини і роздуми. – Торонто: Друкарня О.О.Василян, 1971. – 366 с.

25. Юртик Г. Звенигородський Кіш вільного козацтва: [Спомини] // Літературно-Науковий Вісник. – Львів, 1922. – Кн. 2. – С. 125 – 133.

Химица Наталия. **Вольное казачество в общенациональной борьбе за восстановление украинской государст-венности периода Центральной Рады.** В статье освещается участие Вольного казачества в развертывании национально-освободительного движения весной – летом 1917 года. Исследуется политическая работа самостийницких партий и организаций среди отрядов Вольного казачества. Анализируется роль военизированных формирований Вольного казачества в противодействии деморализованным частям российской имперской армии и в борьбе против большевистской агрессии осенью 1917 – зимой 1918 гг.

Ключевые слова: Вольное казачество, национально-освободительное движение, украинское государство, военные организации и формации.

Khymytsya Nataliya. **Free Cossacks in the national struggle for the establishing Ukrainian statehood in the period of Central Council.** Free Cossacks participation in the beginning of national liberation movement in spring – summer 1917 has been revealed in the article. The author studies the political work of independent parties and organizations including Free Cossack detachments. The role of Free Cossacks militias against the demoralized part of the Russian imperial army and the fight against the Bolshevik aggression in autumn 1917 – winter 1918 has been analyzed.

Key words: Free Cossacks, national liberation movement, Ukrainian state, military organization and formation.